

MỘT SỐ BIỆN PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ĐÀO TẠO KỸ THUẬT VIÊN TRUNG HỌC KHÍ TƯỢNG

HOÀNG VĂN BÌNH, PHÙNG NGỌC DIỆP
NGUYỄN THỊ TỬ

Trưởng Cán bộ Khí tượng Thủy văn

Nâng cao chất lượng đào tạo là một vấn đề được nhà trường và nhiều người quan tâm và đó cũng là mục tiêu phấn đấu của nhà trường. Chất lượng đào tạo phụ thuộc vào nhiều yếu tố, theo chúng tôi để nâng cao chất lượng đào tạo phải có một biện pháp tổng hợp bao gồm nhiều khâu, kể cả trong nhà trường và mối liên hệ giữa nhà trường và các cơ quan trung ương, các đài, trạm và xã hội. Ở đây chúng tôi chỉ giới hạn trong phạm vi khuôn khổ nhà trường, tức là liên quan trực tiếp đến thầy và trò, và ngay trong nhà trường những vấn đề quan trọng ảnh hưởng đến chất lượng đào tạo như vấn đề phục vụ, cơ sở vật chất đời sống và một phần nội dung rất quan trọng là rèn người v.v. chúng tôi cũng không nêu lên ở đây.

Trong hơn 20 năm qua Trường Cán bộ Khí tượng Thủy văn đã đào tạo cho Ngành số kỹ thuật viên có trình độ trung học đã lên tới hàng ngàn, với chức năng làm công tác quan trắc khí tượng bề mặt, phục vụ khí tượng ở các cơ sở trong toàn quốc và làm công tác giúp việc nghiên cứu, nghiệp vụ tại Trung ương và địa phương.

Thời gian đào tạo cho từng loại đối tượng được quy định: hệ phổ thông cơ sở: 3 năm 6 tháng, hệ tốt nghiệp phổ thông trung học: 2 năm 6 tháng, thời gian thực hành cho cả hai loại đối tượng trên đều chiếm một tỉ lệ thích đáng so với thời gian học tập.

Để nâng cao tay nghề cho học sinh, chúng tôi thấy phải vừa rèn người, vừa rèn nghề. Hai mặt này có mối quan hệ biện chứng, rất gắn bó nhau, cùng thúc đẩy nhau phát triển. Thiếu một trong hai mặt trên thì không thể thực hiện được mục tiêu nâng cao tay nghề, không thể đào tạo được các kỹ thuật viên có tay nghề giỏi. Dưới đây chúng tôi xin trình bày những biện pháp có tính đặc trưng và hiệu quả để thực hiện phần nội dung rèn nghề.

Rèn nghề đối với học sinh trung học khí tượng là một quá trình diễn ra từ khi học sinh bước vào học chuyên môn cho đến khi tốt nghiệp. Như vậy, đối với cả hai hệ, quá trình này được diễn ra trong hai năm cuối. Rèn nghề là một quá trình liên tục và từ thấp đến cao, từ đơn giản đến phức tạp, đó là một quá trình đòi hỏi phải có sự vận dụng sáng tạo nhiều biện pháp, phải biết kết hợp với việc rèn người thì mới đạt được kết quả mong muốn. Nội dung của rèn nghề đối với học sinh trung học khí tượng chủ yếu là dạy cho họ có kỹ năng giỏi trong công tác quan trắc, biết khai thác phục vụ số liệu khí hậu.

Để thực hiện có kết quả nội dung rèn nghề nói trên, cũng như trong phần rèn người chúng tôi thấy biện pháp có hiệu quả và có tác dụng quyết định nhất là thông qua người thầy. Người thầy giỏi có nhiều kinh nghiệm công tác thực tế, có trình độ, có phương pháp và kinh nghiệm hướng dẫn tay nghề thì chắc chắn sẽ hướng dẫn tay nghề có kết quả.

Để ngày càng nâng cao chất lượng dạy nghề, chúng tôi thấy có 3 biện pháp sau:

1. Triệt để vận dụng phương pháp nghe, nhìn, tiếp, xúc.

Phương pháp này bao gồm kết hợp việc nghe giảng với việc trực tiếp được quan sát thấy các đối tượng mà các giáo viên nói tới và bản thân học sinh lại được tiếp xúc trực tiếp với đối tượng đó. Đây là một phương pháp rất thích hợp đối với học sinh trung học khí tượng phải học các loại máy khí tượng, phân định loại mây, quy toán giản đồ, làm các loại báo biểu v.v.

Để vận dụng có kết quả phương pháp này chúng tôi đã tiến hành một số biện pháp sau đây:

— Đã lập các phòng chuyên môn hóa bao gồm phòng thực hành máy khí tượng và quan trắc, vườn thực hành quan trắc và phòng thực hành dự báo.

Phòng thực hành máy và quan trắc được trang bị các loại máy và dụng cụ quan trắc, các hình vẽ cấu tạo máy v.v. Nhờ vậy học sinh được thực tập tháo lắp máy, tìm hiểu cấu tạo và hoạt động của các máy này. Trong phòng có bảng phân loại mây, các bảng mã luật, các mẫu sổ quan trắc, mẫu qui toán giản đồ, v.v. Tất cả đã giúp học sinh được tiếp xúc để làm chính xác các quan trắc, để biết làm các loại sổ sách và giản đồ chính xác và đẹp.

Vườn thực hành quan trắc được lắp đặt các máy mô hình khí tượng mà phần lớn đã được trang bị ở địa phương. Với vườn thực hành người học sinh được trực tiếp làm đầy đủ mọi khâu trông một ca quan trắc. Tại đây học sinh vừa được nghe thầy giảng vừa được thấy trực tiếp những cái thầy nói tới như mây trên bầu trời, các loại máy và được tiếp xúc sử dụng các loại máy đó.

Phòng thực hành dự báo thời tiết được trang thiết bị máy thu bản đồ, máy thu tin, các bộ bản đồ mẫu các loại hình thời tiết. Phòng đã giúp học sinh cụ thể hóa những cái trừu tượng. Học sinh vừa được nghe giảng các loại hình thể vừa được thấy chúng qua các hình vẽ đặc trưng và qua số liệu thực tế. Học sinh nhận thức sâu sắc dần dần cách kết hợp phân tích số liệu địa phương với các quá trình khí quyển qui mô lớn khi kết hợp bản đồ thời tiết thu qua máy với giản đồ mặt cắt của địa phương đó.

— Đã mô hình hóa, cụ thể hóa những cái trừu tượng.

Để vận dụng tốt phương pháp nghe, nhìn, tiếp xúc, việc mô hình hóa cụ thể hóa những cái trừu tượng là rất cần thiết để cho học sinh có thể thấy được rõ ràng. Điều hình nhất là việc xây dựng bộ phận đèn chiếu ảnh mây từ atlas mây của Tổ chức khí tượng thế giới OMM, của Liên Xô và Pháp. Tất cả gồm 120 ảnh và những ảnh này được sắp xếp theo bài giảng và gần với thực tế Việt Nam. Với phim đèn chiếu, các ảnh mây được phóng đại, gần với bầu trời thực tế giúp học sinh dễ nhận ra được mây. Việc xây dựng các hình vẽ máy và dụng cụ quan trắc theo nhiều kiểu mặt cắt và phóng đại cũng giúp học sinh hiểu bài nhanh hơn.

2. Triệt để vận dụng phương pháp tình luyện.

Phương pháp tình luyện là phương pháp huấn luyện làm thành thạo nhuần nhuyễn một số thao tác nào đó, phải lý giải được nguyên nhân của những thao tác trên. Phương pháp này rất thích hợp để đào tạo cho học sinh trung học thành những quan trắc viên giỏi quan trắc, giỏi làm báo cáo, giỏi qui toán giản đồ v.v..

Để vận dụng phương pháp trên được triệt để vào nhà trường, chúng tôi đã áp dụng các biện pháp sau để tăng thời gian thực hành cho mỗi học sinh:

— Cải tiến chương trình để tăng thời gian thực hành. Trước những năm 1980 số giờ thực hành môn quan trắc chỉ có 250 thì nay đã lên tới gần 400.

— Bố trí khoa học điểm thực tập để cùng một lúc có thể có nhiều học sinh thực hành được.

— Lập các bộ bài tập, các bộ máy khí tượng, các bộ bản đồ, các tập Atlas...

— Tổ chức thi tay nghề môn quan trắc.

3. Tổ chức thực hành đa dạng

Tổ chức thực hành đa dạng dưới nhiều hình thức là một trong những biện pháp cũng rất có ý nghĩa để nâng cao tay nghề cho học sinh. Nó không chỉ thay đổi môi trường thực hành mà còn thay đổi cả nội dung thực hành, cả việc sử dụng các loại máy móc, dụng cụ. Do đó đã giúp học sinh có nhiều thực tế phong phú trong nghề nghiệp và làm cho tay nghề của họ được vững vàng hoàn chỉnh hơn.

Trong quá trình rèn nghề, chúng tôi đã sử dụng các biện pháp thực hành sau:

Thực hành ở trường.

Hình thức thực hành này đi từ thấp đến cao, từ đơn giản đến phức tạp. Nó bao gồm làm các bài tập thực hành lý thuyết đến việc làm thực hành tổng hợp trong phòng máy và quan trắc, trong vườn thực hành quan trắc.

— Thực hành ở địa phương.

Cuối mỗi khóa học, học sinh đều đi thực tập dài hạn, 3 tháng tại các đài trạm địa phương theo một đề cương cụ thể. Nội dung thực hành bao gồm nhiều phần trong môn quan trắc, máy đi ca quan trắc và kiểm soát số liệu v.v. Ngoài ra học sinh còn viết thu hoạch chuyên sâu một vấn đề thuộc kỹ năng quan trắc hay khai thác số liệu khí hậu. Đây là hình thức thực hành có sự tổng hợp và nâng cao gắn liền với điều kiện thực tế nên đã giúp cho học sinh vừa nhuần nhuyễn thêm tay nghề vừa nâng cao trình độ lý luận cho mình.

— Thực hành phục vụ sản xuất.

Hình thức này mới tiến hành trong hai ba năm nay khi tham gia khảo sát khí hậu Hà Nội với Viện KTTV. Qua hình thức này học sinh bước đầu được trực tiếp phục vụ sản xuất và tự đảm nhiệm lấy công tác quan trắc của mình. Vì vậy hình thức này một mặt có tác dụng nâng cao ý thức trách nhiệm trong công tác, một mặt giúp cho học sinh có thêm điều kiện để rèn nghề.

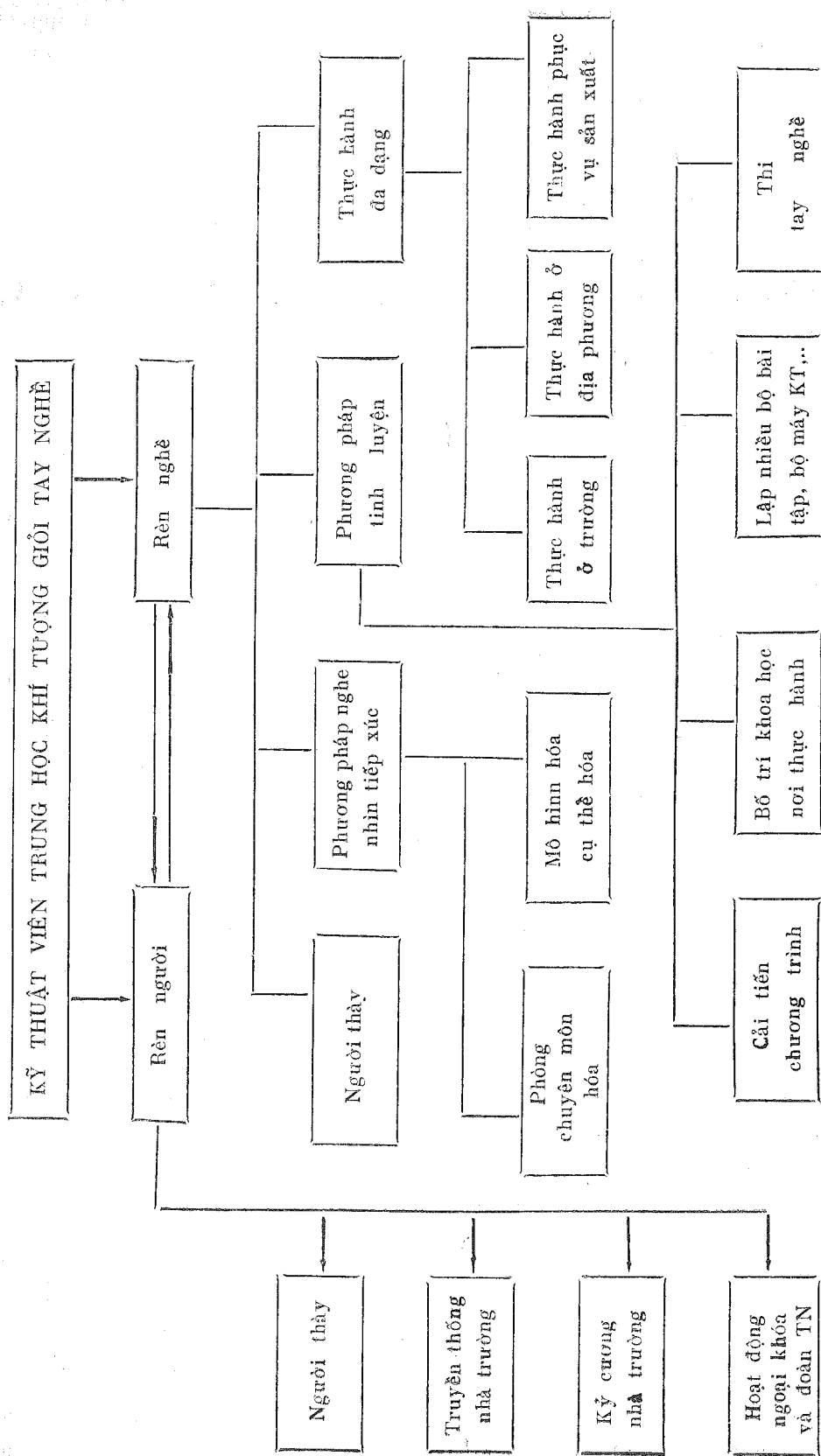
Trên đây là các biện pháp đặc trưng nhất mà chúng tôi sử dụng để rèn nghề cho học sinh trong các biện pháp đó vai trò người thầy vẫn là nổi lên nhất.

Để tóm tắt những biện pháp nâng cao tay nghề cho học sinh trung học khí tượng, chúng tôi xin trình bày tóm tắt qua (sơ đồ 1).

Nâng cao tay nghề cho học sinh trung học KTTV là mục tiêu phấn đấu của Trường Cán bộ Khí tượng Thủy văn nhưng đồng thời cũng là một công việc phức tạp, lâu dài đòi hỏi một sự cố gắng liên tục, một sự sáng tạo rất lớn, một sự vươn lên không ngừng để ngày càng đáp ứng được những yêu cầu của Ngành - Tổng kết nâng cao những kinh nghiệm giảng dạy tay nghề trong nhà trường trong hơn 20 năm qua thành những bài học, chúng tôi nghĩ rằng đây là một vấn đề lớn đòi hỏi phải có một sự nghiên cứu phân tích kỹ càng và sâu sắc. Song với ý thức xây dựng chúng tôi mạnh dạn nêu lên những ý kiến những bài học mà chúng tôi rút ra được từ thực tiễn giảng dạy ở trường. Những ý kiến này chắc chắn còn nhiều tồn tại.

Liên hệ vào thực tế mấy năm gần đây chúng tôi thấy bước đầu những biện pháp nâng cao tay nghề mà chúng tôi áp dụng đã đem lại kết quả khả quan. Chất lượng học tập các lớp A17K, A18K, C19K mới ra trường khá cao, Các lớp đều tốt nghiệp 100%, tỉ lệ học sinh khá giỏi chiếm trên 50%. Các học sinh ra trường nhận mọi sự phân công của tổ chức.

Những thành tích công tác mà các em đạt được ở địa phương sau khi ra trường, những gương dũng cảm kiên cường của các chiến sĩ trẻ khí tượng trên các vùng biên giới phía bắc hay trên các đảo xa xôi Trường Sơn, Cò Tô, Bạch Long Vĩ... ngày đêm giáp mặt với quân thù, với khó khăn nguy hiểm nhưng vẫn tận tụy quản lý bầu trời đất nước một cách xuất sắc là những dẫn chứng sinh động về sự đúng đắn, sáng tạo và khoa học nhất định của những biện pháp nêu trên./.

Sơ đồ 1 - Sơ đồ tóm tắt những biện pháp nâng cao tay nghề cho học sinh trung học khi thợ.

Tin trong Ngành

LỄ KỶ NIỆM 40 NĂM XÂY DỰNG VÀ PHÁT TRIỂN NGÀNH KTTV, HỘI NGHỊ TỔNG KẾT VÀ CÔNG TÁC 5 NĂM (1981 - 1985)

Lễ kỷ niệm 40 năm xây dựng và phát triển ngành KTTV, hội nghị tổng kết công tác 5 năm (1981 - 1985) và năm 1985 đã được tổ chức trọng thể tại thủ đô Hà Nội từ 5 - 7 tháng XII năm 1985.

Dự lễ kỷ niệm và dự Hội nghị có đông đủ đại biểu của 39 đài KTTV khu vực, tỉnh, thành phố trong cả nước và các đơn vị chức năng của Tổng cục

Đồng chí Vũ Đình Liệu, Ủy viên Trung ương Đảng, Phó chủ tịch HDBT các đồng chí Nguyễn Hòa, Tổng cục trưởng Tổng cục Dầu khí, Vũ Khắc Mẫn, thứ trưởng Bộ Thủy lợi, Nguyễn Văn Hà, Bí thư Đảng ủy khối các cơ quan Nông nghiệp Trung ương và đại biểu của nhiều bộ, ban, ngành kinh tế, quốc phòng, cơ quan báo chí đã đến dự. Các đồng chí đã từng lãnh đạo ngành KTTV trong các thời kỳ qua và nhiều đồng chí cán bộ chủ chốt của Ngành đang nghỉ hưu tại Hà Nội cũng đến dự lễ kỷ niệm, ôn lại chặng đường lịch sử của Ngành.

Sáng 5/XII, sau lời khai mạc của đ/c Phó Tổng cục trưởng Nguyễn Việt Phồ, đ/c Tổng cục trưởng Trần Văn An đã đọc diễn văn quan trọng về quá trình xây dựng, phát triển Ngành trong 10 năm qua và mục tiêu phấn đấu của Ngành trong những năm tới.

Thay mặt BCH TƯ Đảng và HDBT, đ/c Vũ Đình Liệu đã phát biểu ý kiến động viên cán bộ CNVC ngành KTTV và chỉ ra những nhiệm vụ, mục tiêu quan trọng mà ngành KTTV cần phải phấn đấu trong những năm tới.

Tại buổi lễ kỷ niệm, Tổng cục đã tổ chức trọng thể lễ trao các phần thưởng cao quý của Nhà nước tặng các tập thể và cá nhân trong Ngành có nhiều thành tích cống hiến cho sự nghiệp cách mạng.

Sau buổi lễ kỷ niệm, các đại biểu hào hứng xem triển lãm một số hình ảnh hoạt động của Ngành trong 40 năm qua.

Từ chiều 5/XII đến trưa 7/XII/1985 là thời gian làm việc của Hội nghị tổng kết công tác 5 năm (1981 - 1985) và năm 1985. Các đồng chí: Trần Văn An, Nguyễn Việt Phồ, Nguyễn Văn Quý, Đồng Thái Mật, Nguyễn Vừa chủ trì Hội nghị.

Trong hai ngày làm việc, các đại biểu đã chăm chú theo dõi và đóng góp nhiều ý kiến thảo luận đối với bản báo cáo tổng kết công tác 5 năm (1981 - 1985) và năm 1985 do đ/c Phó Tổng cục trưởng Nguyễn Việt Phồ trình bày và bản kế hoạch 5 năm (1986 - 1990) và năm 1986 của Ngành do đ/c Tổng

cục trưởng Trần Văn An trình bày. Hội nghị cũng đã được nghe ý kiến của một số đại biểu các ngành ban động viên cổ vũ Ngành ta và mong muốn sự phối hợp, mối liên kết giữa ngành KTTV và các ngành kinh tế, quốc phòng ngày càng chặt chẽ và có hiệu quả hơn.

Tại hội nghị này, kết quả xét duyệt đợt đầu về thành tích thi đua (1981 - 1985) và 1985 đã được công bố. Đ/c Tổng cục trưởng Trần Văn An đã trao cờ thi đua năm 1985 của Ngành cho Đài KTTV Sơn La và Xi nghiệp in KTTV.

Giữa không khí tràn đầy phấn khởi, Hội nghị hết sức vinh dự và đạt dào niềm vui lớn được Chủ tịch HDBT Phạm Văn Đồng đến thăm và nói chuyện thân mật với Hội nghị. Đ/c Trần Văn An, thay mặt cán bộ CNVC toàn Ngành, đã nói lên lòng biết ơn sâu sắc đối với sự quan tâm của BCH TƯ Đảng và HDBT đã dành cho ngành KTTV và hứa thực hiện tốt những lời chỉ thị ân cần của Chủ tịch HDBT Phạm Văn Đồng.

Hội nghị đã thành công tốt đẹp.

DINH VĂN HỤI

Văn phòng Tổng cục KTTV

LỄ KỶ NIỆM 40 NĂM XÂY DỰNG VÀ PHÁT TRIỂN NGÀNH KTTV VIỆT NAM, 25 NĂM NGÀY THÀNH LẬP ĐÀI KTTV SƠN LA VÀ LỄ ĐÓN NHẬN CỜ ĐƠN VỊ THI ĐUA XUẤT SẮC NĂM 1985

Trong không khí khẩn trương, sôi nổi hoàn thành kế hoạch 5 năm lần thứ III và chuẩn bị đón nhận nhiệm vụ kế hoạch 5 năm lần thứ IV (1986 - 1990), ngày 26 tháng XII năm 1985, Đài KTTV Sơn La đã tổ chức trọng thể Lễ kỷ niệm 40 năm xây dựng và phát triển ngành KTTV Việt Nam, 25 ngày thành lập Đài KTTV Sơn La và lễ đón cờ đơn vị thi đua xuất sắc năm 1985 của Ngành.

Đồng chí Hoàng Nó, Ủy viên Trung ương Đảng, Bí thư tỉnh ủy, đồng chí Vàng Dĩa Lừ, Phó chủ tịch UBND tỉnh Sơn La và đoàn đại biểu Tổng cục KTTV do giáo sư Nguyễn Viết Phô, Phó Tổng cục trưởng dẫn đầu đã đến dự lễ

Nhiều đ/c lãnh đạo, đại diện các ban, ngành trong tỉnh Sơn La và đoàn đại biểu Đài KTTV Lai Châu cũng đến dự cùng chia sẻ niềm vui lớn với Đài KTTV Sơn La.

Sau lời khai mạc của đ/c Phó giám đốc Ngô Văn Nghiên, đ/c Lương Bá Ngư, Giám đốc Đài đã đọc diễn văn nêu lên những vấn đề quan trọng trong 40 năm xây dựng và phát triển của ngành KTTV nước ta nói chung và 25 năm hoạt động của Đài KTTV, Sơn La nói riêng, nêu bật những thành tích và ưu khuyết điểm của Đài KTTV Sơn La trên mặt trận ĐTCB và những đóng góp của Đài với sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh, của Trung ương và phương hướng phấn đấu của Đài trong những năm tới.